

2/2013 · Maj

26. årgang

NOMUS

Nordsjællandsk Museumsforening

”Selvfølgelig gik der et chok igennem én...” - frihedskæmperen Charly Hansens historie

Redigeret og kommenteret af Ida Rosenstand Klahn

”Jeg hørte noget borte, nogen der skreg. Det fik mig til at tro, at nu havde de fanget min broder, [at] han skreg af mishandling – men det var en hund, der hylede. Her kravlede jeg så rundt i skovbunden hele natten, drivvåd. Lå under de små graner og kunne høre soldater få meter fra mig. Det var nu blevet morgen, det begyndte at lysne, og jeg anede ikke, hvor jeg befandt mig, da jeg lige pludseligt opdagede Kongevejen og kunne se skovfogedstedet. Nu vidste jeg, hvor jeg var.”

Fig. 1. Frihedskæmpere med venner og familie samlet ved Vognmandens lade. På bagerste række står Charly Hansen (markeret). På forreste række i lys jakke sidder Charly Hansens bror Tonny Hansen, der var en nøgleperson i modstandsbevægelsen i Hillerød. Foto: Privateje.

Således skriver Charly Hansen om sin flugt fra de tyske soldater under en af våbenedkastningerne i St. Dyrehave. Det var nær endt galt, men Charly og de andre kom dog i sikkerhed, og han fortsatte herefter ufortrødent sin kamp mod værnemagten. Mange år senere nedskrev Charly sin spændende beretning om sin deltagelse i modstandskampen, og da Folkemuseet for nyligt er kommet i besiddelse af denne, har vi valgt at gengive den her i sin fulde længde. Først følger imidlertid en introduktion til beretningen og til Charlys liv.

Charly Hansen

Charly Hansen blev født i 1922 og voksede op på Odinsvej i Hillerød i en stor søskendeflok. Hans mor, som i folkemunde blev kaldt ”Røde Kristine”, var en meget bemærkelsesværdig og selvstændig kvinde for sin tid. Ud over at hun fik børn med tre forskellige mænd, var hun aktiv inden for afholdsbevægelsen og medstifter af Afholdshotellet. Alkohol slog dengang bunden ud af mange arbejderfamiliers økonomi og sammenhold, og det var således et socialt bevidst sind, der drev Røde Kristine i sit engagement for afholdenheden.

Det er usikkert, om Charly selv var kommunist, men vi ved, at hans

I anledning af 60-årsdagen for
Danmarks Befrielse 5. maj 1945 - udsteder
Bystyret i Hillerød et

Æresborgerbrev in solidum

til Modstandsfolk, der ydede en indsats
i Hillerød og Omegn

Fig. 2. Æresborgerbrev (uddrag) som Hillerød Kommune i 2005 tildelte frihedskæmpere med tilknytning til Hillerød og omegn.

bror Tonny Hansen var formand for DKP's lokale Hillerød-afdeling, og at han var en af nøglepersonerne i modstandsarbejdet i Hillerød. Charly selv blev udlært maskinarbejder og tilbragte hele sit arbejdsliv på Nordstens fabrik i Hillerød. Efter krigen blev han gift med Ruth, og sammen fik de to drenge. Familien slog sig ned på Pilevej, som lå lige ved idrætsklubben HGI, hvor Charly fulgte samtlige af klubbens fodboldkampe, hvis han kunne slippe af sted med det.

Før sin død i 2007 nåede Charly at blive hædret af Hillerød Kommune, da han i 2005 sammen med de øvrige frihedskæmpere blev gjort til æresborger i byen. Han nedskrev sin beretning i 1995, men det var

Fig. 3. Alsangstevne i Frederikssund. Foto: Ukendt (Bengtsen 1985a).

Charlys og Ruths ønske, at den først blev offentliggjort, når de begge var gået bort. Ønsket blev respekteret af malermester Ib Willumsen, som dengang fik en udgave af beretningen, og som nu har givet den videre til Folkemuseet.

Optakten

Som mange andre frihedskæmpere startede Charly sin modstand i det små. I besættelsestidens første år deltog han blandt andet i aftenmøder afholdt af godsejer Axel Jarl på Sophienborg. Godsejeren støttede tidligt modstandsbevægelsen, og hans elever og ansatte havde deres egen modstandsgruppe, kaldet Sophienborggruppen.

Charly deltog også i alsang og algang i Hillerød. Fænomenet alsang var oprindeligt svensk. Det bestod i, at borgere samledes for at synge fædrelandssange, og det blev indført i Danmark i 1940 på initiativ af en sangglad bagermester fra Ålborg. I løbet af sommeren 1940 bredte alsangen sig også til Nordsjælland, og i Hillerød stimlede folk sammen på Jægerbakken, på Torvet og i Slotsgården. Således samledes ikke færre end 4.000 mennesker i Slotsgården den 1. september 1940, hvilket svarede til 1/3 af indbyggerne i Hillerød og omegn (Blankholm 2005a). Algangen blev introduceret i 1941. Her viste deltagerne deres fædrelandssind ved i samlet flok at vandre et nærmere fastlagt antal kilometer (Bengtsen 1985a). Den 13. juni 1941 indtraf der imidlertid en tragisk hændelse

under algangen i Hillerød, da en tysk soldat dræbte den unge Leif Skyttehave i nærheden af Kongekilden i Indelukket. Efter denne episode, som Charly også nævner i sin beretning, fortsatte algangen i Hillerød et par gange, men nu ad mere afsides liggende veje, så den ikke vakte så stor opsigt.

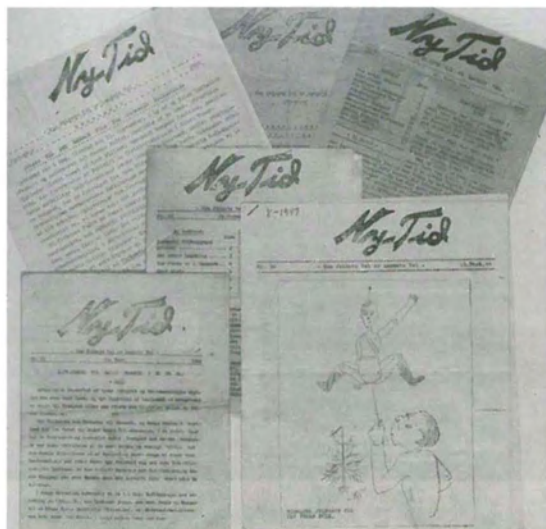

Fig. 4. Det illegale blad "Ny Tid" udkom i perioden 1942-45 i mange forskellige formater. Foto: Ukendt (Bengtsen 1985d).

Den illegale presse

Den tidligste modstand i Frederiksborg Amt opstod i de såkaldte systemfjendske kredse på venstre- og højrefløjen (Bengtsen 1985b). Charlys bror var kommunist, og Charly skriver, at han også selv læste Arbejderbladet, som var et organ for DKP. Kommunistpartiet blev forbudt i 1941 – samme år som de første illegale blade i Nordsjælland fremkom. Charly blev en del af den illegale presse, som overalt i landet blev grundlaget for modstandskampen. Den illegale presse havde først og fremmest til hensigt at vende folkestemningen (Bengtsen 1985b). Charly var med i trykningen af det landsdækkende "Land og Folk" og det lokale "Ny Tid". Det første nummer af "Ny Tid" blev i 1942 udgivet i 110 eksemplarer, og oplaget var i sommeren 1944 steget til over 2000 per måned. På trods af arrestationer og udskiftninger lykkedes det for bladgruppen at trykke og distribuere "Ny Tid" helt frem til befrielsen (Bengtsen 1985c).

Fig. 5. "Trykkerdrengene" fra Hillerød, som i vinteren 1943 overtog trykningen af "Frit Danmark" og "Frit Danmarks Nyhedstjeneste" for modstandsbevægelsen. Fotografert i maj 1945. Øverst fra venstre står Birche P. Rasmussen, Jens Erik Larsen, Flemming Petersen og Louis Kirkegaard. Nederst fra venstre sidder Poul Jensen, Tonny Hansen og Jørgen Smith. Foto: Ukendt (Foldberg 2005).

Sabotagen

Efterhånden blev modstandsfolk gennem bladarbejdet rekrutteret til andre former for illegalt arbejde, heriblandt sabotage. Der blev igangsat aktiviteter i København, mens modstandsfolk blev rekrutteret i Nordsjælland til opgaver i København (Bengtsen 1985b). Blandt dem var Charly Hansen.

Sabotagen i Hillerød begyndte i 1943, og her var Charly med til en af de mest berømte aktioner i landet, som fandt sted søndag den 4. april 1943. Det usædvanlige ved akti-

Fig. 6. Politikens forsider den 6. april 1943, hvor sabotage i Hillerød er omtalt øverst. Foto: Frihedsmuseet.

onen var, at ikke færre end fem af byens virksomheder blev ramt samme nat. Hidtil havde sabotagerne været af mere sporadisk karakter, og det var sjældent, at sabotørerne havde haft held til at ramme mere end ét mål ad gangen. Denne dag sprang der bomber og udbrød brande på fem forskellige lokaliteter, da der blev slået til mod Borup Hørskæteri, Garvesyrefabrikken, Hillerød Dampvaskeri, Gummivognsfabrikken på Frederiksgade og dens filial på Ndr. Banevej. Historien blev bragt på forsiden af københavneraviserne. Den massive sabotage opkræmte myndighederne, som udlovede en dusør på 20.000 kroner for oplysninger, der kunne føre til pågribelse af sabotørerne. Alligevel lykkedes det alle at slippe væk (Kjeldbæk 1985).

Fig. 7. En sabotage mod Kystbanen ved Espergerde den 6. november 1942. Det vides dog ikke, om Charly deltog i denne sabotage. Foto: Privateje.

Gestapos store razzia

Efter ordre fra England blev der i Danmark oprettet militærgrupper med det formål at træde i aktion med forskellige bevogtningssopgaver ved et tysk sammenbrud eller en invasion. Danmark blev inddelt i 6 regioner, hvorunder der hørte amtsledelser, byledelser, kompagnier og grupper. Frederiksborg Amt hørte under Sjællandsledelsen, og amtslederen var C.V. Deleuran, mens den fungerende amtsleder for den vestlige del af amtet var arkitekten Ejnar Lütken. Selvom militærgrupperne skulle være i venteposition, var dette i praksis ikke gennemførligt, og flere af folkene i militærgrupperne involverede sig da også i den aktive modstandskamp (Bengtzen 1985b).

Charly var med i en militærgruppe på 8 kammerater, som blandt andet lavede sabotage. Han fortæller om en nat i november 1944, hvor 6 af gruppens medlemmer blev arresteret af Gestapo og ført til KZ-lejren Neuengamme. Det skete under en stor razzia, hvor det næsten lykkedes Gestapo at optrevle hele modstandsbevægelsen i Hillerød. En gruppeleder havde ladet sig lokke til at mødes med en dame, der kaldte sig Marianne Lund, og som havde bildt ham ind, at

Fig. 8. Den 3. april 1945 blev et engelsk bombefly nedskudt nord for Frederikssund. Kun piloten undslap og blev bragt i sikkerhed, og dette billede er taget få dage efter. Fra venstre står gårdejer Gunnar Marboe, den fungerende amtsleder Elith Truelsen, næstkommanderende Hans Normann Petersen, piloten captain C.T. Diollon og kaptajn A. Dinesen Jensen. Foto: Privateje (Truelsen 1985b).

Fig. 9. Lancasterbombereren. Foto: ukendt (Truelsen 1995).

hun kunne skaffe våben. Damen viste sig at være en Gestapospion, og gruppelederen havde under pres måtte opgive nogle navne. Gestapo slog til natten til den 22. november 1944. Mere end 40 modstandsfolk i Hillerød blev arresteret, og af disse blev 30 sendt i KZ-lejr, heriblandt Ejnar Lütken og Charlys bror Tonny Hansen (Truelsen 1985a, Truelsen 1995). Charly nåede at flygte.

Våbenedkastningerne

Efter razziaen blev modstandsbevægelsen i lokalområdet genopbygget, og en af dens vigtigste opgaver var at modtage våben fra England. Våbnene skulle bruges til et eventuelt opgør med besættelsesmagten. Elith Truelsen (dæknavn "Tom") var nu fungerende amtsleder, og ud over ham var lederne af modtagelserne Poul Jørgensen, Hans Normann Petersen ("Dalle") og Sven Uhrskov ("Søren"). Nedkastningerne blev annonceret over for modstandsfolkene via koder i BBC's udsendelser, hvorefter modtageholdet samledes på et aftalt

sted samme aften, som meldingen var blevet sendt. Når det store bombefly ankom til modtagepladsen, morskede et lygtehold på 4 mand bogstavet "B" til piloten, som herefter kastede de 200 kg tunge containere med våben ned med faldskærm. Fra den 21. januar til og med den 27. april 1945 fandt i alt 12 våbenmodtagelser sted i Nordsjælland, 11 i Gribskov og en i Hornsherred. Samlet lykkedes det modtageholdene at skaffe 192 containere og 22 mindre pakker, hvis indhold blev fordelt mellem styrkerne i København og lokale modstandsfolk (Truelsen 1985b).

Charly var med til modtagelserne, heriblandt de to, hvor tyskerne uventet dukkede op. Ved den første nedkastning den 21. januar 1945 var det engelske bombefly fløjet lavt henover tyskernes udkigstårn på Skansebakken ved Hillerød, og den tyske garnison havde kort tid derefter bevæget sig ind i skoven. Da tyskerne blev mødt af en skudsalve, trak de sig dog ud af skoven igen (Truelsen 1995, Verstege 2010d).

Anden gang tyskerne overraskede modstandsfolkene var den 21. april 1945 ved Smørstenen i Gribskov nord for Nødebo. Det var ved højlys dag, og 18 modstandsfolk var samlet for at forberede den videre transport af nattens sending, da de blev overrasket af et sted mellem 100 og 150 tyske politisoldater – sandsynligvis på grund af et tip fra en stikker. Det

Fig. 11. Tyske flygtninge på Luthersk Missionsforenings Højskole. Foto: LMH. Lokalhistorisk Arkiv, Hillerød.

ningene, mens nogle af modstandsfolkene, heriblandt Charly, holdt vagt ved flygtningelejrene. Flygtningene levede under kummerlige forhold, og dødeligheden var stor i blandt dem, hvilket især skyldtes epidemiske sygdomme. Således døde der alene i Hillerød 115 flygtninge og tyske soldater, der var forblevet på lazaretter efter krigen (Blankholm 2005b).

Fig. 12. Tysk kolonne marcherer i Møllestræde, hvor tyskernes hovedkvarter lå på Teknisk Skole. Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Hillerød.

Beretningens betydning

Charlys beretning er en fortælling om en ung, modig mand fra Hillerød, som med fare for eget liv kæmpede mod den tyske værnemagt under besættelsestiden. Beretningen er skrevet 50 år efter befrielsen, hvilket betyder, at der har været god tid for Charly til eftertænkning af begivenhederne, og det fremgår da også enkelte steder i teksten, at han i sit ordvalg har været tydeligt inspireret af andres beretninger. Det ændrer imidlertid ikke ved, at beret-

ningen giver historien et ansigt, hvormed den bliver nærværende og personlig, ligesom den giver et godt indblik i den menige frihedskæmpers tanker, handlinger og eftertænkninger. Her følger således Charly Hansens beretning:

Charly Hansens beretning

"Jeg var 15 og 16 år gammel, [og] på dette tidspunkt var nazismen på fremmarch i Tyskland. Jeg havde en storebror, som var kommunist - han abonnerede dengang på avisen Arbejderbladet, som jeg også læste ind i mellem. Jeg læste flere af dennes nyheder - den protesterede blandt andet imod gentagne tyske militærflys overflyvninger af den danske grænse. Jeg læste om Krystalnatten, hvor nazisterne slog til imod jøderne. Jeg læste om borgerkrigen i Spanien, hvor den fascistiske general Franco knuste demokratiet med hjælp fra Mussolini og Hitler. 18 år gammel skulle jeg så opleve den 9. april 1940, hvor vi blev besat af

Tyskland - det var derfor naturligt, at jeg på et tidligt tidspunkt kom med i modstandsbevægelsen.

Denne modstand startede lidt i det små. Jeg gik på dette tidspunkt sammen med min far og mor til nogle aftenmøder, der blev afholdt af godsejer Jarl på Sophienborg – her mødte senere nogle af byens nazister op, og [møderne] stoppede så herefter. Senere var det alsang samt algang, som startede fra slottet til Fredensborg og retur – ved denne algang blev i øvrigt en ung Hillerødborger stukket ned af en tysk vagtpost ud for Slots pavillionen og døde.

Senere [i] 42 [indtraf] en lille oplevelse. Jeg var på vandretur i min ferie sammen med en arbejdskammerat, [og] på denne tur bar jeg en hue – en lille kalot med tre runde ringe i farverne rød, hvid og blå, som symboliserede det engelske luftvåbens mærke. Jeg var nået til Præstø og løb her på en tysk soldat, som styrede lige hen imod mig. Jeg rev hurtigt huen af – han kunne ret godt dansk og spurgte, om jeg ikke var klar over, hvad denne hue betød – og forklarede så, at jeg og andre kunne blive bombet af dette luftvåben. Jeg måtte sige, at det vidste jeg ikke og fik herefter lov til at gå. [Den] efterfølgende dag havde jeg huen på igen, og [jeg] mødte ham endnu engang og blev herefter ført til politistationen, hvor der blev skrevet rapport, og huen beslaglagt.

Senere blev modstanden øget med andre midler. Herefter [i] 1942 [kom jeg] med i en trykkerigruppe, hvor vi duplikerede det illegale Land og Folk: [og] senere et lokalt blad Ny Tid. Dette foregik sammen med min broder samt Einar og Else Lütken på deres bopæl - det tidligere Skolestien. Fremstillingen foregik med hånddreven duplikator – efter trykningen fordelte jeg så disse til forskellige kontaktgrupper, som fordelte dem videre.

Bladet Ny Tid var et lokalt blad, som startede i Helsingør med lokalt stof. Dette gjorde, at der altid skulle være kontakt imellem Helsingør og Frederiksværks trykkerigrupper. Min opgave var her at være kurér imellem disse byer – da der jævnlige den-

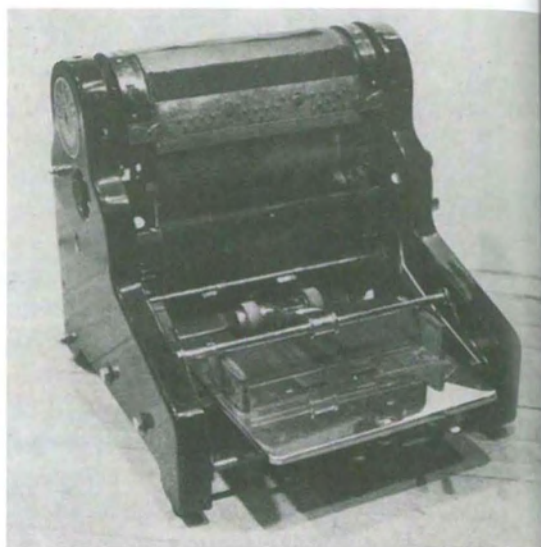

Fig. 13. Duplikator brugt af folk tilknyttet Dansk Samling i Helsingør. Foto: Ukendt (Frederiksborg Amts Aarbog 1985).

gang var razziaer i togene, var det for farligt at benytte disse, så det blev ugentligt en cykeltur til disse byer. Her husker jeg det mærkelige i at stå i Helsingør og se det oplyste Sverige – her var alt mørkelagt.

Efterhånden slog vores duplikator ikke til, det var for lidt med en, noget måtte gøres. Vi fik kontakt med en kammerat, som arbejdede på det daværende Hillerød Svineslagteri, [og] han kunne fortælle, at på deres kontor var der flere duplikatorer. Her var et godt tip – min broder og jeg lurede nattevagtens besøg af – vi fik fat i en trækvogn, brød ind og organiserede her duplikator, skrivemaskine, papir m.m., som vi så kørte af sted med på trækvognen – en tiltrængt fornyelse. Den gang sagde man ikke "stjæle" – det hed "at organisere".

Nogle gange syntes vi, der skulle ske noget mere, så vi malede slogans som "gå til modstand", "V-tegn" m.m. på gader og mure. 1. maj var der en stor rød fane på toppen af Nordstens skorsten, [og] senere blev [der] med store bogstaver skrevet på denne "For frihed" og ligeledes gik det ud over enkelte forretninger,

som man mente plejede for meget omgang med værnemagten – deres facader blev overmalet med hagekors m.m. Ligeledes var der en forretning, som vi vidste handlede med dynamit til brug for entreprenøren. Dette blev opbevaret i dennes baghave, så dette måtte vi også ”organisere”. Dette blev for øvrigt opbevaret sammen med vore få pistoler i bistader, som tilhørte den dengang kendte sproglærere Røen.

En anden lille auktion, som jeg mindes, var, at jeg på mit arbejde fik lavet en slags lille kanon, som bestod af et stykke 5 tommer rør svejset til og lukket i den ene ende med et lille hul til en lunte. Den blev fyldt op med lidt sortkrudt, en papskive for og derefter fyldt op med små løbesedler med forskellige slogans på som ”død over tyskerne” m.m. Den brugte jeg oppe i Køies Bugt – gik op i en opgang på 1. sal, lukkede her et vindue op og satte den her – tændte ild til den lange lunte – herefter [gik jeg] over i en opgang overfor, det var spændende (...) Tyske soldater var indkvarteret 30 meter derfra på Teknisk Skole. Kort og godt virkede den som vores nu til dags bordbomber – der var bare ikke konfetti i den.

I året 1942 gik vi så i gang med sabotageauktioner, - vi måtte nu til at vise os mere synlige, noget der

Fig. 14. Tyskernes hovedkvarter på Teknisk Skole i Møllestræde. Foto: Ukendt (Verstege 2006).

ville give mere genlyd. Med hjælp fra københavnske kammerater blev der så planlagt en større sabotageauktion, som den aften [d. 4. april 1943] gik ud over et vaskeri, en garvesyrefabrik, en vognhjulsfabrik, et snedkeri her i byen for at sprede det lidt og for, at det skulle give lidt genlyd over for tyskerne. Det var ikke de store skader, vi her påførte tyskerne – vi skulle vise, at der var modstand, og [at] vi var [her]. Dette gav da også opmærksomhed – tunge militærkøretøjer kom til byen – det var på forsiden af de københavnske aviser, [og] der blev udlovet en dusør på dengang 20.000 kr. for oplysninger, som kunne føre til pågribelse af sabotørerne.

Efter denne store sabotage var der senere flere små sabotager her i byen. I tiden her startede vi en militærgruppe. Vi var otte kammerater i denne. Her øvede vi os i jernbanesabotage, våbenbrug samt brug af sprængstof. Denne gruppe blev i øvrigt helt revet op under Gestapos store razzia november 1944 – vi var otte mand i gruppen, de seks blev arresteret og senere sendt til KZ lejren Neuengamme. Gestapo kom først for at arrestere mig natten efter den store razzia, og da var jeg gået under jorden sammen med to arbejdskammerater. Vi fik her logi hos en arbejdskammerat i Alsønderup. Dette var jo for tæt på Hillerød. Vi fik herefter anskaffet falske legitimationskort og tog kort tid herefter til København, hvor vi fik logi hos en svoger til den ene af os, Det var Vesterbrogade 99, 2.tv. Uden sådan nogle mennesker kunne vi ikke have fortsat vor frihedskamp. Her boede vi ca. 2 måneder, og under denne tid blev vi indkaldt til et møde i en lejlighed på Hans Knudsens plads, hvor vi traf en anden kammerat fra Hillerød, som spurgte, om vi ville være med i en gruppe, som skulle modtage nedkastede våben fra luften af engelske fly. Dette lå dog først på organisationsplan. Det svarede vi ”ja” til.

Her blev vor første opgave at bygge et depot til våbenlager. Dette skulle bygges i Store Dyrehave skov tæt ved Skovfogedstedet Hingsterhus. Medens dette stod på, flyttede vi vores logi til Hillerød, Jespervej,

hvorfra vi hver morgen tidligt gik til skoven og sent hjem igen om aftenen. Dette foregik med skovfogedens vidende. Depotet blev bygget af store betonrør, som blev gravet ned under jorden – det må ligge der endnu, men hvor?

Efter endt arbejde med dette, [tog vi] tilbage til vort logi i København. Her ventede vi nu spændt [på], at den første nedkastning ville komme. Vi fik besked på, at det var nært forestående, og at denne skulle foregå i St. Dyrehave Skov. [Vi] fik herefter ordre til at tage til Hillerød for at være så nær skoven som muligt – dette logi var i Karlebo. Her ventede vi så på kodeordet fra den engelske radio på den aften, det skulle ske. Dette blev d. 21. januar 45. Herefter afgang til nedkastningspladsen med et kodeord til vagterne, så alle var sikre på, at der kun var dem, som skulle være der. Lygteholdet på 4 mand var på pladsen med en rød lygte og tre hvide for at orientere flyet [om], at her var nedkastningsstedet. Vejret var meget klart, det skulle det jo være af hensyn til flyets orientering. Vi ventede nu spændt. – Kunne høre luftværnssirenerne gå i gang inde i byen, og herefter dukkede det store bombe-fly op, kredsede i lang tid over skoven, inden den udløste sin last lidt spredt, men det kom ned. Det var et smukt syn at se disse farverige nylonfaldskærme hængende oppe i luften med de cylinderformede containere i snorene, som hver vejede 250 kg. Disse indeholdt geværer, maskinpistoler, håndgranater, sprængstof, ammunition m.m. (...) Herefter blev det nedkastede hurtigt gemt i grøfter og i skovbunden til senere afhentning – arbejdet var færdigt.

Jeg, min lillebror og en kammerat er på vej hjem til vore logier, da vi hører støvletramp og raslen – vi bliver råbt an, -kaldt "Kom hier!" af en deling tyske soldater – vores reaktioner var her [at tage] benene på nakken. Jeg løb til den ene side – de andre til den anden side under heftig beskydning (...) Det havde været

Fig. 15. Våbennedkastning. Foto: Ukendt (Truelsen 1995).

tøvejr, så der var både mørke og lyse pletter i skovbunden – måske en hjælp i flugtøjeblikket. Selvfølgelig gik der et chok igennem én – alene ude i en stor skov uden at vide, hvad vej man skulle løbe. Måske var skoven helt omringet af soldater – de mørke træstubbe så jeg i mørket som værende soldater. Jeg hørte noget borte, nogen der skreg. Det fik mig til at tro, at nu havde de fanget min broder, [at] han skreg af mishandling – men det var en hund, der hylede. Her kravlede jeg så rundt i skovbunden hele natten, drivvåd. Lå under de små graner og kunne høre soldater få meter fra mig. Det var nu blevet morgen, det begyndte at lysne, og jeg anede ikke, hvor jeg befandt mig, da jeg lige pludseligt opdagede Kongevejen og kunne se skovfogedstedet. Nu vidste jeg, hvor jeg var. Jeg efterlod nu min pistol i skovbunden, en gammel dansk militærpistol model 1913, havde i øvrigt aldrig prøvet at skyde med den. Lidt væk var tankerne om at blive fanget, tortureret [og] derefter skudt, min plan var nu klar.

Jeg vidste, jeg havde en arbejdskammerat, som boede i Hammersholt. Han kunne hjælpe mig. Jeg vidste, han skulle møde på sit arbejde kl. 7. Jeg var på stedet ca. halv seks, men ville ikke banke ham op. Satte mig ind på hans lokum i gården – trak her mine våde strømper af – mine vanter havde været i lommen, de var tørre, dem stak jeg på mine fødder. Det var

koldt, mine hænder og håndled var helt flåset op af grannåle.

Min arbejdskammerat kom ud, jeg forklarede ham min situation, og det blev til, at jeg blev anbragt hos hans svigermor lidt længere hen ad vejen – hvor jeg straks placerede mig ved det varme komfur – her klaskede jeg helt sammen [og] sad der og sov nogle timer. Jeg skulle jo sådan set hurtigt melde mig til mit logi, der stod jo meget på spil, hvis jeg nu havde været fanget. Så da jeg var kommet lidt til hægterne, og det var mørkt, begav jeg mig til mit logi og fik her at vide, at min bror og kammerat var kommet hjem til deres logi. De havde siddet oppe i et højt træ hele natten, til det blev lyst. Utrolig heldigt. Vi tog herefter til vort logi i København igen.

Grunden til, at de tyske soldater kom til skoven

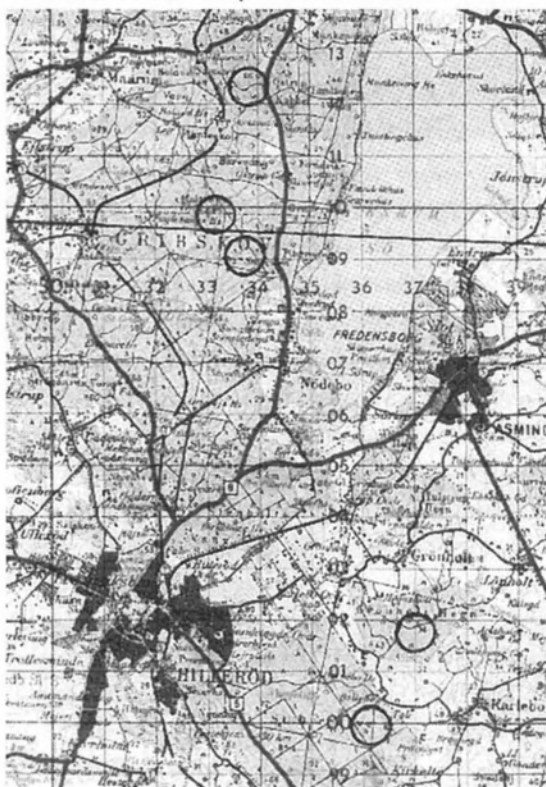

Fig. 16. Kort over modtagepladserne i St. Dyrehave og Gribskov (Truelsen 1995).

den aften, har jeg først fundet ud af senere. Flyet havde lidt svært ved at finde pladsen. Kredsede meget over området. 4-5 kilometer herfra lå vandtårnet på Skansevej, som var bemannet med lytteudstyr og antiluftskys, og de [tyskerne] har måske troet, der blev kastet faldskærmsjægere ned. De opdagede ikke, hvad der oprindeligt havde foregået. Nogle dage senere blev sendingen samlet op og kørt bort på hestevogn tildækket med brænde af skovfogedens sønner. Det var en uhyggelig nat, som jeg da også jævnlige har mareridt over.

Senere herefter skulle der komme flere sendinger. Her var første nedkastning februar [ved] Multebjerg, Gribskov – senere februar og april 2 nedkastninger i Grønholt Hegn, herefter hele 7 nedkastninger i marts og april [ved] Smørstenen i Gribskov. Jeg var her med i samtlige sendinger. Det skete, [at] faldskærme blev hængende i træer. Dette gav så lidt ekstra arbejde. Det skete også, [at] en skærm ikke foldede sig ud, og det gav jo så et stort ekstra arbejde – hele området blev så finkæmmet for patroner m.m. Ingen måtte kunne finde noget. Som jeg før har skrevet, blev sendingen lige efter modtagelsen gemt i skoven, [og] næste dag skulle den køres bort til udpakning og forsendelse. Lagrene var en gård nær skoven, [et] sommerhus ved Esrum Sø samt et tidligere dansk ammunitionsdepot i Gribskov. Som emballage til våbnene brugte vi solide trækasser, som blev leveret fra et savværk. Afsendelsen blev mærket ”maskindele”. Transporten til stationerne i Hillerød og Fredensborg foregik med hestevogn.

Imellem alt dette blev der også tid til skydeøvelser med de nye våben – tyske soldater kom syngende og marcherende til Nødebo Holt, hvor de havde skydebane. Når de drog hjem, fortsatte vi med vore øvelser.

Sidste nedkastning d. 21. april på Smørstenen gik som den første. Tyskerne havde [fået] nys om noget, der var sket om natten i Gribskov, hvorfra ved jeg ikke, men versionen af dette lød dengang på, at et vagthold af elever på Sophienborg, (...) efter at være kommet hjem blev overrasket af en razzia af Gestapo.

Fig. 17. *Containere konfiskeret af tyskerne efter kampen ved Smørstenen den 21. april. Efter befrielsen fandt modstandsbevægelsen alle containerne i rådhusgården. Foto: Folkemuseet.*

– Nogle her må have givet nogle oplysninger. Jeg har aldrig hørt, om dette var rigtigt, men fakta var, at vi som vanligt den morgen skulle køre sendingen væk fra skoven. Pludselig blev vi kraftigt beskydt af tyske soldater med maskinkanoner. [Jeg var] igen for overmagten på flugt, men denne gang med en noget bedre orientering om, hvor jeg var. Jeg søgte ned mod Esum Sø over mod Nødebo Holt og derfra hjem til mit logi ved Nødebo Kro, hvor jeg stod i brændeskuret og så tyskerne komme kørende med hele sendingen. Her bemærkede jeg soldaternes uniformer. Det var ikke den almindelige værnemagtsuniform, det var specialstyrker, der var sat på opgaven. De andre fra gruppen tog deres flugt over Esum Sø.

Herefter flyttede jeg til et nyt logi i Saltrup i nogle dage. Tyskerne var på dette tidspunkt slået af de allierede. [Jeg] vendte herefter tilbage til mit logi, og oplevede her budskabet fra den engelske radio, at tyskerne havde kapituleret. Der var stor glæde i Nødebo den aften – men alt var rationeret, så det var jo lidt småt med at have noget at fejre det med. Kl. 5 om morgenen [fik vi besked] om at gå til Nr. Herlev gamle skole

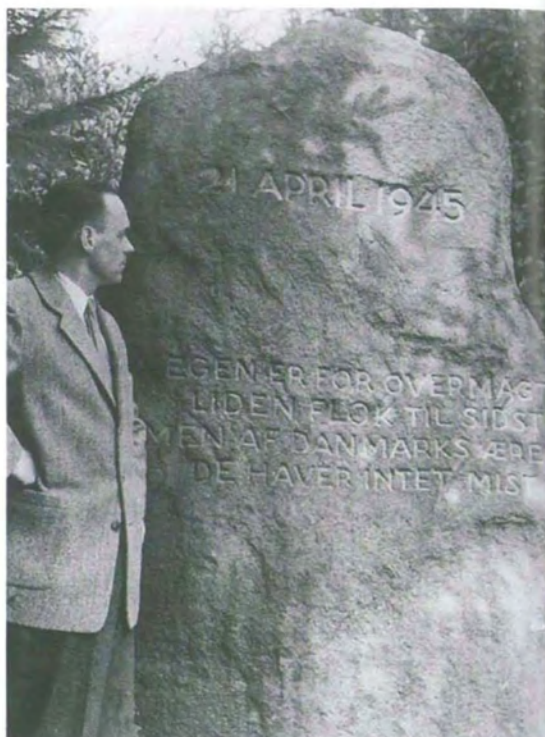

Fig. 18. *Godsejer Axel Jarl lod den såkaldte "Kulsviersten" rejse til minde om episoden ved Smørstenen. Kulsvierstenen blev afsløret 23. september 1945 ved Smørstenen, og den bærer et vers af Carl Ploug: "Vegen er for overmagt, liden folk til sidst, men af Danmarks ære, de haver intet mist." Her ses Elith Truelsen ved stenen. Foto: Ukendt (Truelsen 1995).*

– hvor Generalstaben havde opslået sit hovedkvarter – her skulle vi tjene som vagthold. Dette gjorde, at jeg ikke oplevede 4. og 5. maj i Hillerød. Kom dog senere til byen og var mønstret som vagt på Skansegården samt politistationen, som blev brugt til internering af tyske håndlangere.

Herefter oplevede jeg den store befrielsesfest på Torvet, hvor jeg i øvrigt sad oppe i klokketårnet på Politistationen, og havde en god udsigt over den store glade menneskemængde, der var samlet den dag. Den efterfølgende tid gik med vagt på de tyske flygtningelejre, som var vore 2 højskoler samt det gamle sygehus.

Fig. 19. Frihedskæmpere kører ud af Skansegården. Foto: C.P. Foto.

Dette stoppede sept. 45, og [jeg] begyndte herefter på min arbejdsplads igen.

Kort og godt - det var et farligt job, der blev ikke brug for våbnene, og det var måske godt, [da] der var flere tyske tropper i Danmark, end man havde regnet med. Der spørges undertiden om, hvor længe vi skal mindes besættelsestiden, og alt det der skete. Vi der gennemlevede og derved overlevede glemmer aldrig den tid, og de kammerater vi delte livsvilkårene sammen med. Jeg vil altid huske, at frihed er ikke noget, man blot har, men at frihed er noget, der stadig må tilkæmpes, og at frihed er ofre værd”

Skrevet af Charly Hansen, Pilevej 31, Hillerød, januar 1995 (Fig. 22).

Tak

Tak til malermester Ib Willumsen for overdragelsen af Charly Hansens beretning og for fortællinger om Charly Hansens liv.

Litteratur

- Bengtson, H.A. (1985a). *Sang, gang og ånd*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985, s. 16-17.
- Bengtson, H.A. (1985b). *Modstanden*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985, s. 59.
- Bengtson, H.A. (1985c). *Millioner af illegale blade*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985, s. 60-61.
- Bengtson, H.A. (1985d). *Ny Tid*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985, s. 62-63.
- Blankholm, U. (2005a). *Farvel til en fri hverdag*. Trolle, Foldberg, Panduro, Blankholm (red.) 2005.

Fig. 20. Folkemøde på Torvet den 5. maj 1945. Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Hillerød.

Befrielsen 1945 i Hillerød. 2005, s. 4-9.
Blankholm, U. (2005b). *Uønsket og på flugt*. Trolle, Foldberg, Panduro, Blankholm (red.) 2005. *Befrielsen 1945 i Hillerød*. 2005, s. 24-25.
Foldberg, S. (2005). "Indimellem var vi da lidt bange...". Trolle, Foldberg, Panduro, Blankholm (red.) 2005. *Befrielsen 1945 i Hillerød*. 2005, s. 12-13.
Kjeldbæk, E. (1985). *20.000 kr. i dusør*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985, s. 68-69.
Panduro, T. og Blankholm, U. (2005). *Opgørets tid*. Trolle, Foldberg, Panduro, Blankholm (red.) 2005. *Befrielsen 1945 i Hillerød*. 2005, s. 26-27.
Truelsen, E. (1995). *Hilsen til Finn og Johanne. En beretning om våbennedkastningerne i Nordsjælland i foråret 1945*. Miljø- og Energiministeriet, Skov- og naturstyrelsen, København.
Truelsen, E. (1985a). *Modstandsbevægelsen i amtet 1944-45*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985, s. 96-99.
Truelsen, E. (1985b). *Våbennedkastningerne*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985,

s. 100-103.

Uhrskov, A. (red.) (1948). *Hillerødbogen*. Hillerød.
Verstege, B. (1985a). *Den 4. maj*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985, s. 108-110.
Verstege, B. (1985b). *Den 5. maj*. Hverdag, Modstand, Befrielse. Frederiksborg Amt 1940-45. Frederiksborg Amts historiske samfund. Årbog 1985, s. 114-117.
Verstege, B. (2006). *Befrielsen*.
Baunegaard, K. (red.) Hillerød 1945-2006. Hillerød 2006, s. 20-27.

Internet

Verstege, B. (2010a). Bopa-aktionerne den 4. april 1943. www.vores-nordsjaelland.dk
Verstege, B. (2010b). "Drengene" i Hillerød. En illegal bladgruppe under besættelsen. www.vores-nordsjaelland.dk
Verstege, B. (2010c). Kampen ved Smørstenen. www.vores-nordsjaelland.dk
Verstege, B. (2010d). Våben fra England. Nedkastningerne i Gribskov og Hornsherred. www.vores-nordsjaelland.dk
www.befrielsenihillerodet.dk

Fig. 21. Slotsgade, fotograferet den 5. maj eller en af de følgende dage. Foto: Lokalhistorisk Arkiv, Hillerød.